

JULKISTEN TYÖVOIMA- JA YRITYSPALVELUJEN MÄÄRÄRAHOJEN JA TYÖVOIMA-KOULUTUKSEN MYÖNTÄMISVALTUUDEN JAKO SEKÄ PALKKATUETTUUN TYÖHÖN JA STARTTIRAHAN VARATTUJEN TYÖTTÖMYYSETUUSMÄÄRÄRAHOJEN JAKO VUONNA 2021

Lähtökohdat

Julkisilla työvoima- ja yrityspalveluilla toteutetaan työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikkaa. Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikalla torjutaan työttömyyttä ja työmarkkinoiden kohtaantongelmia, tuetaan työvoiman nopeaa työllistymistä ja osaamisen kehittämistä, alkavaa yritystoimintaa sekä yritysten kansainvälistymistä ja kasvua. Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikalla kehitetään pk-yritysten pitkän aikavälin kilpailukykyä ja vaikutetaan myös toimintaympäristön muutoksiin, joita aiheuttavat digitalisaatio, globalisaatio, väestön ikääntyminen sekä energiapolitiikan ja ilmastonmuutoksen tuomat haasteet.

Painotuksena on työttömyyden alentaminen, nopea työllistyminen ja kasvun vauhdittaminen vastaamalla yritysten työvoima- ja osaamistarpeisiin sekä luomalla edellytyksiä uudelle yritystoiminnalle. Yritysten kehittymistä, rakennemuutosten hallintaa ja työurien jatkumista tuetaan toteuttamalla työttömien ja yritysten tarpeiden mukaista työvoimakoulutusta ja yritystoiminnan kehittämispalveluja. Uusien yritysten syntymistä edistetään starttirahalla ja antamalla alkaville yrityksille kokonaisvaltaista tukea niiden elinkaaren alkuvaiheissa neuvonnan ja koulutuksen keinoin.

Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen momentin määrärahan keskeisimmät käytön kohteet ovat työvoimakoulutuksen ja valmennusten hankinta, palkkatuettu työ, starttiraha, työllisyyspoliittinen avustus sekä yritystoiminnan kehittämispalvelut. Työllisyyden edistämisen kuntakokeiluihin osallistuvat kunnat tekevät kokeiluihin ohjatuista asiakkaista palkkatuki- ja starttirahapäätöksiä sekä eräitä korvauspäätöksiä valtion lukuun 1.3.2021–30.6.2023 välisenä aikana. Kuntien tekemiin edellä mainittuihin päätöksiin käytetään työllisyys- ja työttömyysetuusmäärärahoja samalla tavoin kuin työ- ja elinkeinotoimiston tekemiin vastaaviin päätöksiin. Lisäksi kokeilukunnat voivat ohjata asiakkaitaan työllisyysmäärärahoilla hankittuihin palveluihin.

Vuosina 2017–2020 on ollut käynnissä kokeiluluonteinen rahoitusuudistus, jossa aktiivitoimenpiteiden määrää on pyritty lisäämään laajentamalla työttömyysetuuksien käyttötarkoitusta palkkatuettuun työhön ja starttirahaan. Rahoitusjärjestely jatkuu vuoden 2021 alusta alkaen toistaiseksi voimassa olevana.

Rahoitusmallissa työmarkkinatuen sekä peruspäivärahan ja ansiopäivärahan perusosan käyttömahdollisuutta on laajennettu siten, että niitä käytetään työttömyyden aikaisen toimeentuloturvan lisäksi valtionhallintoon työllistämisen, palkkatuen ja starttirahan rahoitukseen. Palkkatuetta työtä (so. valtionhallintoon työllistäminen ja palkkatuki) rahoitetaan työttömyysetuusmäärärahoista peruspäivärahaa vastaavaan määrään asti ja ylittävä osuus rahoitetaan työllisyysmäärärahoista. Yrittäjäksi ryhtyvälle työttömälle maksettava starttiraha rahoitetaan kokonaan työttömyysetuusmäärärahoista ja muille kuin työttömille maksettava starttiraha kokonaan työllisyysmäärärahoista.

Työttömyysetuusmäärärahojen käyttötarkoituksen laajentamisella vastataan työttömien palvelutarpeisiin. Tavoitteena on lisätä yrittäjäksi ryhtymistä, lyhentää työttömyysjaksoja, alentaa rakenteellista työttömyyttä ja vähentää työttömyysturvamenoja.

Työllisyys- ja työttömyysetuusmäärärahat vuoden 2021 talousarviossa

Työllisyysmäärärahat on budjetoitu työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan momentille 32.30.51 ja työttömyysetuusmäärärahat sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön hallinnonalan momenteille 33.20.50 ja 33.20.52.

Vuoden 2021 talousarviossa momentille 32.30.51 (Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut, siirtomääräraha 2 v) on osoitettu yhteensä 276 306 000 euroa. Vuoden 2020 varsinaiseen talousarvioon verrattuna määrärahaa on noin 1 % enemmän. Merkittävimmät lisäykset ja vähennykset vuoden 2021 talousarviossa ovat opetus- ja kulttuuriministeriölle koulutuksen järjestämistä varten tehdyn kertaluonteisen siirron palautus (20 000 000 euroa), lisäys pitkään perhevapailla olleiden työllistymisen kokonaisuuden toteuttamiseen (2 000 000 euroa), lisäys rekrytointitukikokeilun käynnistämiseen (7 650 000 euroa) ja lisäys palkkatuettuun työhön ja työvoimakoulutukseen (4 000 000 euroa). Vähennyksinä siirtyviin eriin liittyvät vähennykset (-3 400 000 euroa), määrärahan siirto TE-toimistojen toimintameneihin Uudenmaan TE-toimistojen aulapalveluiden korvaamiseen (-2 100 000 euroa) sekä siirto SIB -hankkeiden tuotonmaksuun erilliselle momentille (-2 000 000 euroa), TE-palvelujen digitalisaatio -hankkeen rahoituksen siirto TE-toimistojen toimintameneihin (-10 000 000 euroa), tasomuutos (-10 000 000 euroa) ja vähennys kotoutumiskoulutukseen päivitettyjen maahanmuutto-olettamien mukaisen tarvearvion perusteella (-4 724 000 euroa). Lisäksi momentilla on pienempiä muutoksia liittyen viime vuotisiin kertaluonteisten siirtojen palautuksiin, osatyökykyisten työkykyohjelmaan sekä korkeakoulututkintoon johtavien työvoimakoulutusten aikaisten kulukorvausten määrärahan siirtoon työttömyysetuusmäärärahoihin.

Momentin 32.30.51 määrärahojen lisäksi vuonna 2021 on käytettävissä sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön hallinnonalan momenteille vuoden 2021 talousarviossa budjetoitua määrärahaa palkkatuettuun työhön ja starttirahaan yhteensä 195 000 000 euroa, jakautuen eri momenteille seuraavasti: 50 000 000 euroa momentilla 33.20.50 (Valtionosuus työttömyysetuuksien ansioturvasta ja vuorottelukorvauksista, arviomääräraha) ja 145 000 000 euroa momentilla 33.20.52 (Valtionosuus työttömyysetuuksien perusturvasta, arviomääräraha).

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön kanssa on sovittu, että työttömyysetuusmäärärahat jaetaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämisen ja hallintokeskukselle (KEHA-keskus), joka kirjaa vuoden 2021 lopussa määrärahat ELY-keskuksille käytön mukaisesti. Tämä toimintatapa helpottaa ELY-keskusten määrärahan hallintaa ja seuranta. Työttömyysetuusmäärärahan sidontaa seurataan maksuperusteisesti kuukausittain sekä ELY-keskuksissa, KEHA-keskuksessa että työ- ja elinkeinoministeriössä ja näin pystytään varmistamaan, että arvioitu määräraha ei ylitä. Tämä toimintatapa sujuvoittaa ELY-keskusten määrarahaseuranta, määrärahan hallintaa sekä mahdollisia määrärahan lisäyksiä ja palautuksia sosiaali- ja terveystieteiden ministeriölle.

Tulosneuvotteluprosessin yhteydessä ELY-keskusten käytettävissä olevaksi määrärahaksi on alustavasti määritelty yhteensä 434 101 000 euroa. Määrarahasta 195 000 000 euroa on sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön hallinnonalan momenttien määrärahaa ja 239 101 000 euroa vuoden 2021 talousarvion momentin 32.30.51 määrärahaa sisältäen valtionhallintoon työllistämiseen varatun määrärahan.

Alueellisen määrärahaajan kriteerit

Perusjaon kriteerit (momentti 32.30.51)

Perusjaossa jaetaan osa määrärahoista ja siinä on mukana momentin 32.30.51 määrärahoista 153 650 000 euroa. Perusjako esitetään tehtäväksi uudistetuilla kriteereillä rahan käytön alueellisten erojen tasaamiseksi. Perusjako on jaettu painottaen alueiden työttömien ja aktivointiasteeseen luettavissa palveluissa olevien määrää 55 %:lla ja vaikeasti työllistyvien määrää 30 %:lla. Lisäksi 15 % perusjaosta on jaettu tasasuurena eränä kaikille ELY-keskuksille. Tämän jälkeen kunkin alueen perusjakoa on korjattu sidontatilannetta kuvaavalla kertoimella. Kerroin muodostetaan jakamalla alueen edellisen vuoden syyskuun lopun sidontaseurannan mukainen sidonta-aste koko maan sidonta-asteella samaa ajankohtana. Sidonta-asteessa ei huomioida yritystoiminnan kehittämispalveluita. Lopuksi jakoa on tarkistettu siten, että minkään ELY-keskuksen määrärahojen muutos ei ole enempää kuin 15 % -yksikköä verrattuna koko maan määrärahojen muutokseen.

Muut määrärahan jakoperusteet (momentti 32.30.51)

Momentin 32.30.51 määrärahojen erilaisesta käyttötarkoituksesta ja ELY-keskusten erilaisesta työnjaosta johtuen on ELY-keskuksille jaettu perusjaosta poikkeavilla kriteerillä yhteensä 72 506 000 euroa.

ELY-keskuksille on jaettu maahanmuuttajien kotoutumiskoulutukseen 55 026 000 euroa painottaen ulkomaalaisia työnhakijoita 50 %:lla, ensimmäistä kertaa laadittujen kotoutumissuunnitelmien määrää 40 %:lla ja alueelle muuttaneiden pakolaisten määrää 10 %:lla. Koulutuksen järjestämisen jatkuvuuden kannalta minkään ELY-keskuksen määrärahaa ei ole alennettu yli 10 %. Verrattuna vuoden 2020 varsinaiseen jakoon ensimmäistä kertaa laadittujen kotoutumissuunnitelmien määrä on lisätty uutena jakokriteerinä, jotta jaossa huomioitaisiin paremmin vähän aikaa maassa olleiden muita suurempi palvelutarve.

Yritystoiminnan kehittämispalvelujen hankintaan on jaettu 13 000 000 euroa neljälle tehtävälle hoitavalle ELY-keskukselle (Häme, Etelä-Savo, Keski-Suomi, Pohjois-Pohjanmaa). Jakoperusteina on käytetty kertyneitä palvelun toteumatietoja ja arviota määrärahan käytöstä ja palvelujen myöntämisestä RR-ELYittäin vuonna 2020, arviota tulevalle vuodelle siirtävistä määrärahoista sekä tietoja yritysten toimipaikkamäärästä alueittain. Jako on aluekohtaisesti sama kuin vuoden 2020 varsinaisessa määrärahan jaossa.

Uudenmaan ELY-keskus on koordinoanut vuosina 2019–2020 valtakunnallista Työllistä taidolla -hanketta. Hanketta on katsottu tarpeelliseksi jatkaa vuonna 2021. Perusjaon ulkopuolella huomioidaan hankkeen rahoittamiseksi erillismäärärahana 2 480 000 euroa.

Vuonna 2021 Uusimaa koordinoi myös Perhevapailta töihin -hanketta, jonka toteuttamiseen on varattu talousarviossa 2 000 000 euroa. Määräraha ehdotetaan jaettavaksi erillään muusta määrärahasta hankkeessa tarjottaviin työllisyysmäärärahoilla rahoitettaviin palveluihin Uudenmaan ELY-keskukselle.

Määräraha- ja myöntämisvaltuusjakoesitys

Perusjakoon sisältyviä 32.30.51 momentin valtionhallintoon työllistämisen työllisyysmäärärahoja, yhteensä 12 945 000 euroa ja työttömyysetuusmomenteille varattuja määrärahoja 6 000 000 euroa ei jaeta alueille, vaan valtion kirjanpitoyksiköille on annettu kaikille kolmelle momentille (32.30.51, 33.20.50 ja 33.20.52) kirjausoikeus TE-toimiston tekemän

päätöksen mukaisesti. Momentin 32.30.51 osalta po. määrärahat ovat työ- ja elinkeinoministeriössä ja momenttien 33.20.50 ja 33.20.52 osalta sosiaali- ja terveysministeriössä.

Momentin 32.30.51 määrärahajako

ELY-keskuksille esitetään jaettavaksi yhteensä 226 156 000 euroa ja työ- ja elinkeinoministeriön päätettäväksi esitetään jätettäväksi yhteensä 50 150 000 euroa. Tästä summasta valtionhallintoon työllistämisen osuus on 12 945 000 euroa. Loput 37 205 000 euroa jakaantuu siten, että, 7 650 000 euroa varataan Pk-yritysten rekrytointitukikokeiluun, 950 000 euroa vakuutusturvaan ja 28 605 000 euroa äkillisiin rakennemuutoksiin reagoimiseksi ja muihin ennakoimattomiin tarpeisiin.

Vuoden 2021 määrärahajakoehdotus ja muutokset vuoden 2020 valtioneuvoston määrärahajakoon (30.1.2020) verrattuna (momentti 32.30.51)

ELY-keskus	Jakoehdotus 2021 €	Jako 2020 (30.1.2020) €	Muutos 2021-2020 €	Muutos 2021-2020 %
Uusimaa	72 380 000	69 485 000	2 895 000	4
Varsinais-Suomi	18 620 000	17 010 000	1 610 000	9
Satakunta	6 950 000	7 800 000	-850 000	-11
Häme	16 230 000	18 270 000	-2 040 000	-11
Pirkanmaa	20 210 000	18 373 000	1 837 000	10
Kaakkois-Suomi	12 600 000	13 354 000	-754 000	-6
Etelä-Savo	7 350 000	8 227 000	-877 000	-11
Pohjois-Savo	9 345 000	8 529 000	816 000	10
Pohjois-Karjala	7 400 000	8 602 000	-1 202 000	-14
Keski-Suomi	15 865 000	17 377 000	-1 512 000	-9
Etelä-Pohjanmaa	4 990 000	4 976 000	14 000	0
Pohjanmaa	8 450 000	8 004 000	446 000	6
Pohjois-Pohjanmaa	14 600 000	15 288 000	-688 000	-5
Kainuu	3 526 000	4 012 000	-486 000	-12
Lappi	7 640 000	7 553 000	87 000	1
ELY-keskukset yhteensä	226 156 000	226 860 000	-704 000	0
Työ- ja elinkeinoministeriö	50 150 000	46 154 000	3 996 000	9
Yhteensä	276 306 000	273 014 000	3 292 000	1

Muutokset eri ELY-keskuksille esitettyjen määrärahojen suuruudessa verrattuna vuoteen 2020 johtuvat perusjaon kriteerien muutoksesta sekä jakoperusteita koskevissa tunnusluvuissa tapahtuneista muutoksista kullakin alueella.

Käytännössä ELY-keskuksilla on käytettävissään momentin 32.30.51 vuoden 2021 talousarvion määrärahaa enemmän kuin mitä jakoehdotuksessa ehdotetaan. Kun jakoehdotukseen lisätään työ- ja elinkeinoministeriöön jätettävät valtionhallintoon työllistämisen määrärahat, yhteensä 12 945 000 euroa, on ELY-keskuksilla käytettävissä yhteensä 239 101 000 euroa.

ELY- keskuksen käytettävissä olevat määrärahat (ml. valtionhallintoon työllistäminen) alkuvuonna 2021 (TA 2021) ja alkuvuonna 2020 (TA 2020) sekä muutos (momentti 32.30.51)

ELY-keskus	Käytettävissä yhteensä 2021 €	Käytettävissä yhteensä 2020 €	Muutos 2021-2020 €	Muutos 2021-2020 %
Uusimaa	75 565 000	73 010 000	2 555 000	3
Varsinais-Suomi	19 965 000	18 585 000	1 380 000	7
Satakunta	7 390 000	8 385 000	-995 000	-12
Häme	17 085 000	19 320 000	-2 235 000	-12
Pirkanmaa	21 660 000	19 948 000	1 712 000	9
Kaakkois-Suomi	13 430 000	14 434 000	-1 004 000	-7
Etelä-Savo	7 660 000	8 662 000	-1 002 000	-12
Pohjois-Savo	9 865 000	9 149 000	716 000	8
Pohjois-Karjala	7 970 000	9 282 000	-1 312 000	-14
Keski-Suomi	16 745 000	18 522 000	-1 777 000	-10
Etelä-Pohjanmaa	5 275 000	5 346 000	-71 000	-1
Pohjanmaa	8 915 000	8 529 000	386 000	5
Pohjois-Pohjanmaa	15 610 000	16 588 000	-978 000	-6
Kainuu	3 836 000	4 412 000	-576 000	-13
Lappi	8 130 000	8 138 000	-8 000	0
Yhteensä	239 101 000	242 310 000	-3 209 000	-1

Päätöksessä esitetään, että työ- ja elinkeinoministeriö voisi tarvittaessa tehdä muutoksia päätösehdotuksen mukaisiin ELY-keskuskohtaisiin määrärahoihin.

Momentin 32.30.51 työvoimakoulutuksen myöntämisvaltuusjako

Momentille 32.30.51 on osoitettu työvoimakoulutuksen hankintaan 65 000 000 euron myöntämisvaltuus. Myöntämisvaltuuden avulla voidaan tehdä pitkäkestoisia talousarviovuoden ylittäviä sopimuksia työvoimakoulutuksen hankinnasta. Työvoimakoulutuksen myöntämisvaltuutta esitetään jaettavaksi ELY-keskuksille yhteensä 53 140 000 euroa ja työ- ja elinkeinoministeriöön jätettäväksi 11 860 000 euroa ministeriön myöhempää päätöksentekoa varten.

Vuoden 2021 työvoimakoulutuksen myöntämisvaltuuden jakoehdotus ja vertailu vuoden 2020 (30.1.2020) jakoon

ELY-keskus	Jakoehdotus 2021 €	Jako 2020 (30.1.2020) €	Muutos 2021-2020 €
Uusimaa	10 480 000	12 330 000	-1 850 000
Varsinais-Suomi	5 820 000	5 750 000	70 000
Satakunta	1 970 000	1 720 000	250 000
Häme	2 450 000	2 130 000	320 000
Pirkanmaa	5 290 000	4 600 000	690 000
Kaakkois-Suomi	1 950 000	1 700 000	250 000
Etelä-Savo	2 020 000	1 830 000	190 000
Pohjois-Savo	3 170 000	2 760 000	410 000

Pohjois-Karjala	1 360 000	1 380 000	-20 000
Keski-Suomi	4 890 000	5 750 000	-860 000
Etelä-Pohjanmaa	1 320 000	1 150 000	170 000
Pohjanmaa	4 320 000	3 760 000	560 000
Pohjois-Pohjanmaa	4 450 000	5 230 000	-780 000
Kainuu	720 000	850 000	-130 000
Lappi	2 930 000	2 550 000	380 000
Alueet yhteensä	53 140 000	53 490 000	-350 000
Työ- ja elinkeinoministeriö	11 860 000	11 510 000	350 000
Kaikki yhteensä	65 000 000	65 000 000	0

Päätöksessä esitetään, että työ- ja elinkeinoministeriö voisi tarvittaessa tehdä muutoksia päätösehdotuksen mukaisiin ELY-keskuskohtaisiin myöntämisvaltuuksiin.

Momenttien 33.20.50 ja 33.20.52 määrärahajako

Työ- ja elinkeinoministeriö ei jaa työttömyysetuusmäärärahaa jokaiselle ELY-keskukselle vaan määrärahat jaetaan kokonaisuutena kirjanpitoyksikkö KEHA-keskukselle ELY-keskusten ja työllisyyden edistämisen kuntakokeiluun osallistuvien kuntien käyttöön. Vuoden 2021 lopussa KEHA-keskus kirjaa määrärahan kullekin ELY-keskukselle ja kokeilualueelle toteutuneen käytön mukaan.

Työttömyysetuusmomenteilta esitetään jaettavaksi KEHA-keskukselle kaikki palkkatukeen ja starttirahaan suunnitellut määrärahat eli 189 000 000 euroa. Valtionhallintoon työllistämiseen varatut määrärahat 6 000 000 euroa esitetään jätettäväksi sosiaali- ja terveysministeriöön valtion kirjanpitoyksiköiden kirjauksia varten.

Vuoden 2021 määrärahajakoehdotus momenteilla 33.20.50 ja 33.20.52

	33.20.50	33.20.52
	€	€
KEHA -keskus	46 000 000	143 000 000
Sosiaali- ja terveysministeriö	4 000 000	2 000 000
Yhteensä	50 000 000	145 000 000

Kuten momentin 32.30.51 määrärahojen kohdalla, niin myös työttömyysetuusmäärärahojen kohdalla ELY-keskuksilla on käytettävissään vuoden 2021 talousarvion määrärahaa enemmän kuin mitä jakoehdotuksessa ehdotetaan. Kun jakoehdotukseen lisätään valtionhallintoon työllistämiseen varatut määrärahat, yhteensä 6 000 000 euroa, on ELY-keskuksilla käytettävissä työttömyysetuusmomenteilla yhteensä 195 000 000 euroa.

Päätöksessä esitetään, että työ- ja elinkeinoministeriö yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa voisi tarvittaessa tehdä muutoksia päätösehdotuksen mukaisten valtionhallintoon työllistämiseen varattujen määrärahojen sekä palkkatukeen ja starttirahaan varattujen määrärahojen välillä momenteilla 33.20.50 ja 33.20.52.

Päätöksessä esitetään, että työ- ja elinkeinoministeriö yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa voisi tarvittaessa siirtää KEHA-keskukselle jaettua momenttien 33.20.50 ja 33.20.52 määrärahaa sosiaali- ja terveysministeriölle.